

11. Рудницький А. Українська музика : історико-критичний огляд / А.Рудницький. – Мюнхен : Дніпрова хвиля, 1963.

In this article the phonographic heritage of Goshuliak is studding. The main attention is paid on analysis of the records singer. The author made an description of the records by the materials of the critics of that times. Also he describes the meaning of the records for the Ukrainian art in general.

Key words: Joseph Goshuliak, singer, phonographic heritage, repertoire, plate, critic, review.

УДК 78.071.2

ББК 85.313(4 Укр.)

Віолетта Дутчак

ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ОЛЬГИ ГЕРАСИМЕНКО-ОЛІЙНИК У КОНТЕКСТІ БАНДУРНОГО МИСТЕЦТВА УКРАЇНИ ТА ДІАСПОРИ

У статті проаналізовано творчий шлях і здобутки заслуженої артистки України, бандуристки та культурно-громадського діяча Ольги Герасименко-Олійник (США). На прикладі її творчості визначено особливості збереження регіональних традицій львівської академічної школи бандурного виконавства в діаспорі, підкреслено репрезентацію виконавицею українсько-го інструментарію, активізацію створення нових репертуарних жанрів.

Ключові слова: Ольга Герасименко-Олійник, бандурне мистецтво, виконавство, еміграція, діаспора, львівська академічна бандурна школа.

Мистецтво української діаспори охоплює численні напрями та окремі культурні явища. Серед них бандурне мистецтво українського зарубіжжя позначене своєрідним характером, що проявився в поєднанні не лише мови й музики, як національних чинників, але й інструментарію, що й стало пріоритетним в діяльності представників цього напрямку. Бандурне мистецтво саме в ХХ столітті розширило географічні межі свого активного функціонування як на території України, так і за кордоном, у середовищі українського зарубіжжя.

У кожному з періодів розвитку бандурного мистецтва за кордоном, у т. ч. і в кінці ХХ – початку ХХІ ст., вирізняються яскраві постаті окремих виконавців, діяльність яких суттєво зумовила процес якісних змін цього напрямку не лише в діаспорі, але й опосередковано вплинула на питоми українські процеси функціонування різних видів виконавства, розширення репертуару.

Пропонована стаття є фактично першою спробою фахово дослідити діяльність Ольги Герасименко на ниві бандурного мистецтва в Україні та діаспорі. Публікація узагальнює відомості про О.Герасименко, її родину, творчість її чоловіка, композитора Юрія Олійника, вміщені в Енциклопедії Сучасної України [7], публікаціях на сторінках преси [4–6; 8–14; 18–20] та в мережі Інтернет [15–17]. Окремі висновки сформовані в результаті особистого листування й спілкування автора статті з виконавицею, а також аналізу її аудіозаписів бандурного репертуару та опублікованих збірників. **Мета статті** – визначити творчі здобутки Ольги Герасименко-Олійник на музично-громадській ниві в середовищі українського зарубіжжя кінця ХХ – початку ХХІ ст. Для досягнення мети конкретизовано такі **пошукові завдання**: проаналізувати й систематизувати етапи життєвого і творчого шляху Ольги Герасименко, професійно дослідити й оцінити бандурну виконавську творчість мисткині на основі документальних матеріалів (афіш, відгуків у пресі) та аудіозаписів; проаналізувати ансамблевий вокально-інструментальний і сольний інструментальний репертуари та суспільно-громадську діяльність О.Герасименко.

Популяризація бандури у світі щільно пов'язана з діяльністю як колективів бандуристів, так і окремих виконавців. Їх поява в країнах Європи, американського континенту, Австралії була зумовлена часовими еміграційними хвилями, визначеними соціально-економічними й історичними умовами в Україні кінця ХІХ та протягом ХХ ст. Історичні джерела традиційно характеризують такі хвилі еміграції: 1) трудову (кінець ХІХ ст.); 2) політичну і трудову (міжвоєнну); 3) політичну (після Другої світової війни); 4) трудову (сучасну). Еміграційні хвилі різнилися за причинами їх виникнення, а відповідно, і за соціальним та освітнім (інтелектуальним) станом її представників. Кожна нова еміграційна хвиля вносила свої корективи в соціокультурну й естетичну ситуацію в середовищі українського зарубіжжя. Це зумовлювалося і характером самої еміграційної хвилі (свідомої чи вимушеної), і наявними відмінностями в країнах розселення українців.

Саме тому, проектуючи вплив кожної з еміграційних хвиль на бандурне мистецтво діаспори, можна визначити взаємозалежність рівня розвитку бандурного мистецтва в Україні й за кордоном, адже кожен емігрант-бандурист був не тільки носієм певних регіональних традицій бандурного виконавства, а також репрезентував володіння типом інструментарію, репертуарними жанрами.

Звідси, в результаті аналізу хвиль еміграції, можна визначити рівень як взаємовпливів, так і власних ознак розвитку бандурного мистецтва в Україні й за кордоном, особливо в країнах Європи та Америки.

Якщо емігранти попередніх трьох хвиль мали лише опосередкований зв'язок з Україною (переважно на рівні родинного спілкування), то в часовому просторі четверта еміграційна хвиля збіглася не лише зі становленням та утвердженням незалежності України (кінець 80-х – початок 90-х років і до сьогодні), але й активізацією співпраці різноманітних українознавчих інституцій, у тому числі й українських осередків бандуристів. Бандуристи, які в силу соціально-економічних, культурних, концертно-гастрольних, родинних причин опиняються в країнах Європи, Америки, Австралії, усе ж не полишають тісних зв'язків з Україною, будучи безпосередніми сполучними ланками між виконавцями й педагогами з обох сторін.

Однак слід відзначити, що існує певна різниця в характері діяльності бандуристів нової хвилі, що проявилася в специфіці мети їх еміграції, а звідси й майбутніх прагнень, мотивації праці, розширення інтелектуальних можливостей тощо. Серед причин еміграції слід назвати: пошук роботи, сімейні обставини (об'єднання сімей, заміжжя тощо), трудові пропозиції іноземних інституцій та ін. Проте наявність уже сформованих великих культурних осередків у діаспорі (особливо в США, Канаді, Австралії) допомогла бандуристам уникнути розпорошеності, неорганізованості. Значний технічний рівень виконавців-емігрантів дозволив їм узяти активну участь в академічних мистецьких проєктах.

Серед таких представників останньої еміграційної хвилі слід назвати імена бандуристів: Остапа Стахіва, Ольги Герасименко (США), Віри Зелінської (Канада), Лариси Ковальчук (Австралія), Алли Ланової (Португалія) та ін. В основному вони представляли львівську та київську академічні школи бандурного виконавства. Саме високий професійний рівень, ґрунтовна фахова освіта дозволили їм органічно ввійти до мистецьких кіл регіонів їх еміграції. Зупинимось детальніше на постаті відомої виконавиці, бандуристки й музично-громадської діячки Ольги Герасименко.

Ольга Василівна Герасименко (Герасименко-Олійник) народилася 10 червня 1958 року у Львові в родині відомого педагога й майстра бандур, професора Львівської консерваторії ім. Миколи Лисенка Василя Герасименка. Мати – Тетяна Миколаївна, диригент за фахом, працювала бібліотекарем у Львівському музично-педагогічному училищі ім. Ф. Колесси. Ще з дитинства Ольга була в епіцентрі музичних традицій родини. Разом із сестрою Оксаною вони навчалися у Львівській СШ №34 ім. М. Шашкевича та у Львівській дитячій музичній школі №1 у класі фортепіано Г.А. Ситник. У родині батька-музиканта постійно звучала бандура самого Василя Явтуховича та його студентів.

Батько конструював і ремонтував інструменти, часто грав і співав, він же й акомпонував Олі та Оксані під час їхнього виконання дуетом українських народних пісень. Дівчата під його керівництвом підготували програму для вступу в музичне училище по класу бандури. У 1974–1978 рр. вони навчаються у Львівському державному музичному училищі ім. С. Людкевича в класі бандури В.Я. Герасименка, де опановують професійні засади виконавства, апробовують новостворені батьком інструменти “Львів’янка” в навчальному процесі та концертній практиці.

З 1974 року розпочинає свою діяльність тріо бандуристок (Ольга, Оксана Герасименко та Христина Маковська-Залуцька). З 1975 р. тріо бандуристок (у складі Ольги та Оксани Герасименко, а також Ольги Войтович) під керівництвом В.Я. Герасименка розпочинає активну концертну діяльність, виступаючи перед широкою аудиторією в Україні та за її межами. Вони часто виступали в програмах Львівського радіо і телебачення, на запрошення Центрального телебачення (Москва) брали участь у мистецьких програмах (“Шире круг”, “Народное творчество” та ін.). У 1977–1978 роках тріо – учасники Днів України на ВДНГ СРСР у Москві – виїжджає з концертами в Польщу.

З 1978 року Ольга Герасименко (разом із сестрою Оксаною) вступила до Львівської державної консерваторії ім. М. Лисенка на оркестровий факультет, який закінчила з відзнакою 1982 року, отримавши кваліфікації концертного виконавця, диригента оркестру українських народних інструментів, педагога.

У роки навчання в консерваторії продовжується активна концертна діяльність Ольги Герасименко в складі тріо бандуристок (разом із сестрою Оксаною та Ольгою Войтович), де вона співала альтом і виконувала одну з інструментальних партій. Василь Явтухович Герасименко взяв під опіку цей колектив з експериментальними цілями, активно залучаючи дівчат до процесу творення. За роки навчання вони стали співавторами десятків обробок народних пісень, аранжувань авторських творів українських і зарубіжних композиторів, які згодом Ольга Герасименко видала в збірниках (США) та методично обґрунтувала у своїй науковій статті [3]. Молодий колектив стає першим тріо бандуристок, в репертуар якого входили не лише народні пісні, але й численні інструментальні твори, авторські пісні львівських композиторів із присвятою. Виконавиці вирізнялися загальним високим рівнем володіння бандурами, що дозволяло всі три інструментальні партії різнофактурно насичувати.

1978 року тріо стало лауреатом Першої премії Всесоюзного огляду-конкурсу, присвяченого XI Всесвітньому фестивалю молоді та студентів. У 1978–1979 рр. бандуристки – учасниці Республіканського фестивалю “Молоді голоси” в Києві. Географія їх концертних гастролей поступово охоплює не лише міста України, але й Росії, Грузії, Польщі, Німеччини, Іспанії, В’єтнаму, Японії та інших країн.

Після творчого звіту Львівської консерваторії в Москві (1981) головний диригент хорової капели Московської філармонії, народний артист СРСР Владислав Соколов сказав: “Ваш навчальний заклад – найвищого класу щодо підготовки виконавців на народних інструментах. Кажу це під враженням, насамперед, тріо бандуристок. Я приголомшений безпосередністю, легкістю, майстерністю, природністю їх виконання” [13].

Мистецькі здобутки ансамблю в цей період зафіксовані у фондових записках на Українському радіо (1980), передачах “Дзвени, бандуро” Львівського телебачення (1979–1982).

У підсумку Державної атестаційно-тарифікаційної комісії при Львівському управлінні культури за 1982 рік зазначено: “Тріо бандуристок у складі Ольги Войтович, Ольги та Оксани Герасименко відзначається гарним ансамблем, майстерним володінням інструментами, музичним смаком” [2]. Збереглися численні схвальні відгуки в пресі про діяльність ансамблевого колективу бандуристок.

Оксана Герасименко зауважує: “як колись для тріо сестер Байко, так нашому колективу також композитори довіряли першовиконання своїх творів. Так, зокрема, Володимир Івасюк написав свою “Калину приморожену” на слова М.Петренка та “Шумить пшениця як Дунай” на слова С.Пушика спеціально для нашого тріо, а Ілля Бердник прислав нам “Вечірню дівочу” та “Зелену неділю”, пісні, які досі звучать в репертуарі бандуристів. Були ми першими виконавицями пісні “Цвіт калини” Ісидора Вимера, для нас написав свої перші пісні Ігор Кушплер. Саме для нашого колективу була написана й інструментальна “Рапсодія-дума” Олександром Яковчуком” [2].

Після виходу Оксани Герасименко зі складу тріо (через еміграцію за сімейними обставинами на Кубу), колектив продовжує співпрацювати зі Світлоною Оліщук. У 1981–1983 роках вони гастролювали по Україні, в Іспанії та Німеччині.

У 1984–1985 роках Ольга Герасименко, працюючи вже викладачем Львівської консерваторії, утворює ще один ансамбль – тріо – разом зі студентками Ольгою Васильчук, Марією Вислоцькою. Вони стають активними учасниками творчих студентських бригад консерваторії, а також концертують у Росії. 1985 року тріо в складі Марії Вислоцької, Любові Олендій та Ольги Герасименко представляє українську культуру в екзотичній Африці.

Упродовж 1986–1987 рр. тріо в складі Ольги Войтович-Стащишин, Ольги Герасименко та Любові Олендій творчо співпрацювало з відомим львівським композитором Юрієм Ланюком, який написав свої пісні “Мати наша” (сл. Б.Олійника) та “Де ти, пташино” (сл. Р.Лубківського) саме для цього складу. 1985 року дівчата побували з концертами на Філіппінах, виступали в програмах Львівського телебачення.

У 1987–1988 рр. Ольга Герасименко, Ольга Войтович-Стащишин та Христина Маковська-Залуцька в складі тріо творчо працювали у Львові. Записали концертну програму на Львівському телебаченні (1988). У жовтні цього ж року стали лауреатами Всеукраїнського конкурсу виконавців на народних інструментах в Івано-Франківську (II премія, номінація “однорідні ансамблі”). 1991 року відбувся з успіхом концертний тур тріо в містах США, в результаті якого вийшов у світ аудіо-альбом.

Протягом 1982–1988 рр. Ольга Герасименко – старший викладач, концертмейстер оркестру народних інструментів, капели бандуристок Львівської консерваторії ім. М.Лисенка. Вона була постійним куратором концертної практики студентів, у т. ч. літньої, підтримувала різні форми ансамблевих колективів бандуристів, допомагала з формуванням репертуару.

У 1987–1989 рр. О.Герасименко навчається в асистентурі-стажуванні в Київській державній консерваторії ім. П.Чайковського, у класі професора Сергія Баштана, працює його асистентом. Вона починає активно концертувати як солістка-інструменталістка, а також бере участь у Всеукраїнському конкурсі виконавців на народних інструментах (Івано-Франківськ, 1988), де отримує звання лауреата в номінації “бандурист-інструменталіст”. Саме на конкурсі Ольга Герасименко репрезентує свої власні експериментальні переклади творів для бандури з фортепіано (зі скрипкового та гітарного оригіналів).

Від 1989 року Ольга Герасименко проживає в місті Сакраменто (Каліфорнія, США), куди переїхала до чоловіка, педагога і композитора Юрія Олійника після одруження. Разом з Ю.Олійником вона очолює Товариство збереження української спадщини Північної Каліфорнії, часто виступає з концертами на західному та східному побережжях країни, із серіями лекцій пропагує українську історію, культуру, музику в музеях, школах, коледжах, університетах США.

На час одруження з О.Герасименко Юрій Олійник уже був відомим автором камерних інструментальних та оркестрових творів (серед них – Соната для фортепіано (1977); Концерт для фортепіано з оркестром (1988); твори для дітей та юнацтва тощо), численних камерних вокально-інструментальних композицій, у т. ч. й обробок українських народних пісень, а також Першого Концерту для бандури із симфонічним оркестром (“Американський” (1987), присвяченого відомому бандуристу діаспори Віктору Мішалову). Проте розглядати подальшу композиторську творчість Юрія Олійника для бандури неможливо без урахування його мистецької співпраці з дружиною-бандуристкою – Ольгою Герасименко, яка стала не лише першим виконавцем його

творів, але і їх популяризатором на концертних сценах Сполучених Штатів Америки та України. Він створює оригінальні твори для бандури – Сонату (1988), концерти для бандури з оркестром: №2 “Романтичний” (1993), №3 “Екзотичний” (1 ред. – 1994, 2 ред. – 1999), №4 “Трипільський” (1996–1997), №5 “Нове тисячоліття” (2008), календарний цикл “Чотири подорожі в Україну” для бандури і фортепіано (1994) та ін. [1; 6; 10].

Звернення Юрія Олійника до такого складного жанру, як концерт для бандури і симфонічного оркестру, видається не випадковим. Саме концерт відкриває перед бандурним мистецтвом можливість відображення на концептуальному рівні значних ідейно-естетичних проблем. Поєднання тембру бандури (соло) і оркестрових барв, симфонічні засади розвитку розкривають для вирішення виконавцями цілого комплексу складних завдань – акустичних, тембрових, динамічних тощо.

У концертах композитор використовує традиційні форми – сонатне *allegro*, складну тричастинну форму, рондо тощо. Для всіх зразків даного жанру характерним є тричастинний цикл, в якому контрасти музичних образів, проте, не затушовують цілності й наскрізності розвитку думки.

те, не затушовують цілності й наскрізності розвитку думки.

* Юрій Олійник – композитор, піаніст, педагог, зарубіжний член Національної спілки композиторів України, музично-громадський діяч. Уродженець Тернополя (1931), випускник Клівлендського музичного інституту (ступінь бакалавра, 1956), університету Кейс Вестерн Резерв (ступінь магістра, 1959), проживає в Сакраменто, США. Викладав у Клівлендській музичній школі “Сеттлемент”, Музичній консерваторії Сан-Франциско, Каліфорнійському університеті. Нині працює професором в Америкен Рівер коледжі Сакраменто, очолює приватну музичну студію класу фортепіано. Нагороджений почесною грамотою Кабінету міністрів України (1999), орденом “За заслуги” III ступеня (2008) за вагомий внесок у популяризацію історичних та сучасних надбань України у світі, особливий внесок в українську культуру.

Характерними особливостями музичної мови Юрія Олійника можна вважати вмiле й доцiльне поєднання сучасних композиторських засобiв (ладова бiфункцiйнiсть, складнi альтерованi спiвзвуччя, ритмiчна багатоманiтнiсть, в якiй чiтко можна вiдчути впливи американської музики) з тяжiнням до української пiснi в найрiзноманiтнiших проявах (“вiдверте” цитування, переiнтонування, ритмiчна стилiзацiя, ладова асоцiативнiсть). В оркестровому письмi композитора можна вiдзначити майстерне володiння “тембровим чуттям”, особливо в епiзодах спiльної гри з бандурою.

Концерт №2 G-Dur (1993) “Романтичний” присвячений Олi Герасименко, дружинi композитора та його першiй виконавицi. У ньому широко використанi мотиви українських народних пiсень, улюблених у сiм’ї Герасименко-Олійник: “Ой зiрву я з рожi квітку”, “Iванку, Iванку”, “О милий мiй”. У цiлому, концерт поєднує романтично-ностальгiчне забарвлення з елементами енергiйно-пiднесеного оптимiстичного настрою, який, можливо, дуже тонко вiдображає почування українцiв за кордоном. На тiй землi, що стала їм домiвною, створила умови для самореалiзацiї, проте чи стала батькiвщиною?.. Партiя солiста надзвичайно вiртуозна, сповнена блискучих пасажiв, акордових поєднань, розмiятих фактурних зiставлень. Аналогiчно до першого, концерт мiстить двi розгорнутi сольнi каденцiї у I та в III частинах, в яких створено всi передумови для якнайповнiшого вiдтворення всього емоцiйного й технiчного потенцiалу солiста-виконавця.

Концерт №4 “Трипiльський” (1996–1997), окрiм загальної програмної назви, мiстить i узагальнено-програмнi назви частин (“Свiтанок”, “Апогей”, “За горизонтом”), що створює певнi асоцiативнi уявлення в слухача. Композитор вiдобразив староукраїнськi образи, опираючись на мотиви давнiх дiатонiчних мелодiй, кварто-квiнтовi поспiвки, плагальнi зiставлення гармонiї. У творi проступають героїко-епiчнi мотиви, вiдголоски давнiх вiйськових походiв наших пращурiв (I частина), замальовки картин природи в поєднаннi з щирими лiричними переживаннями (II частина), святково-танцювальнi епiзоди (III частина). У порiвняннi з попереднiми зразками “Трипiльський концерт” вражає багатством рiзнохарактерних мелодичних поспiвок, ритмiчних побудов. Серед тематичного матерiалу спостерiгаємо звернення до українських пiсень – “Летiв пташок” (II частина), коломийка (III частина). Партiя бандури в концерті надзвичайно ефектна – i в тембровому, i у фактурному вирiшеннi. Арпеджованi акорди поєднуються з стаккатними мотивами; ходи паралельними тризвуками – з короткими одноголосими поспiвками; акорди тремоляndo – з репетицiйними зворотами; арпеджiюподiбнi пасажi в партiї правої руки – з гамоподiбним рухом у лiвiй; репетицiї лiвої руки харкiвським способом – з “пустими” кварто-квiнтовими зворотами правої. Широка палiтра виразових засобiв бандури, використаних композитором, вiдповiдає всiм колористичним барвам, що їм уможливлює концертний зразок бандури “Львiв’янка” та рiвню високого технiчно-виконавського потенцiалу Ольги Герасименко.

Сюїтний цикл “Чотири подорожi в Україну” (1994) для бандури i фортепiано можна було б умовно назвати календарною сюїтою “Пори року”, оскiльки програмнi назви частин викликають саме такi асоцiацiї: “Весняний танок”, “Обжинки”, “Всебарвна осiнь”, “Зимовi контрасти”. Кожна iз частин вiдтворює особистi враження композитора, певну емоцiйну настроєвiсть, калейдоскопiчну змiннiсть картинок природи. У цiлому, у циклi вiдсутня сумна ностальгiчна нота, музична розповiдь носить свiтлий, задушевний характер. Тембри бандури i фортепiано зливаються в єдиному музичному потоцi, розкриваючи образний свiт мислення композитора. Вiдсутнi протиставлення, “змагання” тембрiв, партiї бандури i фортепiано органiчно доповнюють одна одну, переплiтаються, утворюючи єдину музичну канву. Певною мiрою, цей цикл можна назвати дуетом-згодою, паритетним ансамблем двох iнструментiв, в якому проглядається “сiмейна” проєкцiя родини Герасименко-Олійник, нероздiльнiсть України та дiаспори.

1992 року О.Герасименко-Олійник уперше виступила як солiстка iз симфонiчним оркестром “С’єрра” на свiтовiй прем’єрi Першого “Американського” концерту Ю.Олійника. А 1995 р. вiдбулися прем’єри Другого “Романтичного” концерту композитора (Львiв, Сакраменто). Четвертий “Трипiльський” концерт Ольга Герасименко-Олійник виконала iз симфонiчним оркестром Одеської фiлармонiї (пiд керiвництвом Хобарта Ерла), пiд час його гастролей у США в травнi 1998 року.

Бандуристка вперше записала на студiї й випустила компакт-диск “Три концерти Ю.Олійника для бандури та симфонiчного оркестру”, твори, якi вона неодноразово виконувала з американськими та європейськими оркестрами (1999), а також аудiо-диск “На Рiздво Христове” (Ольга, Оксана Герасименко та iнструментальний ансамбль, 1999).

За вагомі заслуги в популяризації української культури за кордоном, під час проведення в рамках Всеукраїнського огляду майстрів мистецтв та народної творчості фестивалю мистецтв українського зарубіжжя “Український спів у світі” їй було присвоєно звання заслуженої артистки України (1999). У репертуарі Ольги Герасименко-Олійник переважають сольні інструментальні твори для бандури різних форм і жанрів. Серед них оригінальні концертні п’єси віртуозного та ліричного характеру композиторів Миколи Дремлюги, Костянтина Мяскова, Мирослава Скорика, Сергія Баштана, Юрія Олійника, а також перекладені сонати й концерти Георга Фрідріха Генделя, Йогана Себастьяна Баха, Антоніо Вівальді, Карла Діттесдорфа та ін. (див. Додаток).

Високий технічний та художньо-емоційний рівень гри дозволив Ользі Герасименко-Олійник з успіхом виступити на Всесвітньому чемпіонаті виконавських мистецтв у Голівуді (2002), де вона була нагороджена золотою медаллю та кришталевою зіркою за найкраще виконання на народному інструменті.

2003 року Ольга Герасименко-Олійник з успіхом концертує із секстетом української музики містами США (струнний квартет, бандура і флейта), репертуар якого включав музику українських композиторів – О.Нижанківського, М.Скорика, Оксани Герасименко.

Також Ольга Герасименко видала (аранжування та упорядкування) численні репертуарні збірники, що становлять вагому навчально-методичну базу для навчання юних і професійних виконавців України і зарубіжжя (див. Додаток).

З 1999 р. розпочалася ще одна сторінка діяльності Ольги Герасименко-Олійник – як головного редактора журналу “Бандура”. Після смерті головного редактора часопису, “апостола бандури”, Миколи Чорного-Досінчука, його справу продовжили друзі, колеги, шанувальники кобзарства. Нові номери 1999–2003 рр. вийшли у світ під редакцією О.Герасименко-Олійник. Новий куратор видання швидко налагодила фахові взаємини з багатьма бандуристами й науковцями України та зарубіжжя. Для участі в редколегії журналу були залучені представники різних країн: Мирослав Дяковський, Роман Гриньків, Віолетта Дутчак, Володимир Єсипок, Богдан Жеплинський, Лідія Матіяшек, Олесь Береговий, Ольга Попович. О.Герасименко-Олійник звернулася з особистими анкетами щодо майбутнього журналу до багатьох його читачів, із проханням на сторінках часопису до “кожної школи, ансамблю, окремих виконавців... поділитися новинами, поглядами на бандурне мистецтво” [5, с.1]. Завдяки їй на професійну основу було поставлено групування матеріалів журналу, організовано рубрики “З історії”, “Бандура в діаспорі”, “Бандура в Україні”, “Постаті”, “Рецензії”, “Для дискусії”, “Нові записи бандурної музики”, “Ноти для бандури”, “Новини, оголошення”.

Більш фахово, порівняно з попередніми роками, у часописі стали звучати рецензії на концертні виступи, гастролі та записи бандуристів. До їх написання залучаються професіонали-музикознавці, знавці бандурної справи. Детально й ґрунтовно описано методично-теоретичні та виконавські особливості бандурних фестивалів у Торонто, Тернополі, Дубно, Києві. Інформація для друку про фестивалі в Україні (Миколаєві, Луцьку, Рівному, Харкові, Криму, Сієтлі тощо), ювілеї бандуристів Василя Герасименка, Олексія Нирка, Анатолія Грицяя, Миколи Сарми-Сколовського, композитора Юрія Олійника стала більш розгорнутою. Слід зауважити, що якщо в попередні роки лише деякі матеріали дублювалися англійською мовою, то при новому редакторі двомовність журналу стала яскраво вираженою; переклад статей сприяв пропаганді українського мистецтва й серед інших народів.

У 1999–2001 рр. редакція журналу “Бандура” разом із канадською фундацією “Бандура” та Товариством збереження української спадщини Північної Каліфорнії стали ініціаторами двох конкурсів створення нових інструментальних композицій для бандури, до участі в якому залучалися як професійні автори, так і виконавці-бандуристи світу. Твори переможців конкурсу (у категоріях “Концертні п’єси”, “Варіації на народні теми” – конкурс 1999 р., у категорії “П’єси для школярів” – конкурс 2001 року) були надруковані окремими виданнями, збагатили навчальний та концертний репертуари бандуристів.

Завдяки часопису багато наших земляків на всіх континентах ставали більш свідомими українцями, щиріше шанували наше слово, пісню, думу. Журнал “Бандура” був авторитетним виданням історичного, науково-методичного, виконавського спрямування. Саме тому після утвер-

дження незалежної України постало питання про перенесення видання цього важливого мистецького часопису на рідну землю, проте справа так і не зрушила з місця*.

У березні 2000 р. за ініціативи Канадської фундації “Бандура” в Торонто (Канада) був проведений Міжнародний фестиваль бандурної музики “Бандура-2000”. У рамках фестивалю проводилися наукові та практичні семінари (“Навчання гри на бандурі в Україні та діаспорі”, “Бандура в Україні”, “Бандура в діаспорі”, “Композитори для бандури”, “Майбутнє бандури – крокуємо у друге тисячоліття”, “Нові конструкції бандур”), на яких виступала, поруч із провідними виконавцями й науковцями з України, Канади, США, Аргентини, Ізраїлю, і Ольга Герасименко-Олійник. Вона взяла участь як виконавиця-солістка інструментальної музики та в складі бандурних ансамблів (тріо Ольги й Оксани Герасименко та Ольги Войтович-Стащишин, зведений ансамбль). Таким чином, на фестивалі в ансамблях виступили географічно об’єднані колективи з України та діаспори. Крім того, О.Герасименко виступила також на науково-методичній сесії “Навчання в Україні та діаспорі”, акцентуючи увагу на навчальних проблемах бандуристів, яких в Україні не існує, оскільки там застосовуються апробовані багаторічною практикою плани в переважаючих державних музичних школах.

Окрасою фестивалю став відновлений ансамбль під назвою “Львівська консерваторія в еміграції”, до складу якого ввійшли випускники цього закладу з України, а також ті, що нині проживають у різних штатах США та в Канаді, – Оксана Герасименко (Львів), Люба Романко та Наталія Гіль (Торонто), Алла Куцевич (Нью-Йорк), Романа Василевич (Міннеаполіс), Ольга Стащишин (Неварк), Ольга Герасименко-Олійник (Сакраменто), Олег Созанський та Тарас Лазуркевич (Львів), Остап Стахів (Клівленд).

Упродовж 2003–2004 років Ольга Герасименко-Олійник виступала як солістка симфонічного оркестру “Вест-Голівуд” (Лос-Анджелес) та камерного оркестру American River College (Сакраменто). Її діяльність спрямована на популяризацію бандури на американському континенті, вона продовжує керувати молодіжним ансамблем бандуристів, камерним ансамблем, залучає бандуру у свою безпосередню працю в системі освіти штату Каліфорнія.

21 червня 2008 р. у залі Львівської обласної філармонії відбувся авторський вечір Юрія Олійника, присвячений ювілею заслуженої артистки України Ольги Герасименко-Олійник. На ньому прозвучали, поряд з уже відомими й поширеними серед бандурного репертуару творами композитора (Соната, Рондо “Українське різдво”, Сюїтою “Чотири подорожі в Україну” тощо), і прем’єри концертів – українська прем’єра концерту №3 “Екзотичного”, присвяченого Оксані Герасименко (перше виконання – 2003 р., США), а також відбулася світова прем’єра нового опусу композитора – концерту №5 “Нове тисячоліття” для бандури, хору, симфонічного оркестру.

Прем’єра концерту №5 “Нове тисячоліття” Юрія Олійника об’єднала кращі виконавські сили Львова: академічний камерний оркестр “Віртуози Львова” (кер. – заслужений діяч мистецтв України Сергій Бурко), лауреата Державної премії імені Т.Шевченка хорову капелу “Трембіта” (кер. – заслужений діяч мистецтв України Микола Кулик), солістку-бандуристку – заслужену артистку України Ольгу Герасименко-Олійник у диригентському прочитанні народного артиста України, професора Юрія Луціва. Твір вражає масштабністю викладу, глобальністю поставлених проблем – збереження мови, віри, звичаїв, утвердження національної свободи (текст Юрія Олійника). Музика “Нового тисячоліття”, в якому поєднані риси кантатно-ораторіального жанру, симфонічної поеми й концерту, апелює до традиційної пісенності та танцювальності, притаманних українській культурі, а тембр бандури збагачує музику особливою національною колоритністю. Концерт Ю.Олійника “Нове тисячоліття” може виконуватись як урочиста композиція на державних національних святкуваннях, гідно репрезентувати нашу культуру за кордоном. Очевидно, що для концертного камерного репертуару виконавців буде здійснено авторську транскрипцію твору.

* Видавництво журналу в діаспорі за умови вільної української держави було б надалі дещо невмотивованим, тим більше фінансово не обґрунтованим, проте ні Національна спілка кобзарів України, ні інші медіа-інституції не зацікавилися розробкою планів майбутнього існування видання, хоча всі представники бандурного мистецтва зарубіжжя висловили всебічну підтримку можливим проектам. Щиро надіємося, що найближчим часом журнал поновить своє існування.

Отже, на життєвій та творчій дорозі Ольги Герасименко-Олійник можна визначити два значимі відрізки: львівський та еміграційний американський. Якщо для першого більш притаманне ансамблеве вокально-інструментальне виконавство, творча та педагогічна діяльність, то для другого – яскрава сольна виконавська кар'єра, інструментально-ансамблеве виконавство, широкі прояви громадсько-просвітницької та видавничої роботи.

Таким чином, творчі виміри діяльності Ольги Герасименко-Олійник проявилися:

1) на рівні значних індивідуальних досягнень різновекторного спрямування в бандурно-му мистецтві України й діаспори, а саме у виконавській, громадсько-організаційній, навчальній сферах тощо;

2) в організації спільних із бандуристами України міжнародних проєктів, а саме в проведенні конкурсів композицій для бандури; виконавських конкурсів (Музичний конкурс ім. С.Людкевича в Торонто, Канада); активізації концертно-фестивального руху; проведенні науково-практичних конференцій (організація Міжнародного фестивалю бандурної музики і науково-практичного семінару “Бандура-2000” в Торонто, Канада); видавничій діяльності (динамізація видання фахового часопису “Бандура”, США);

3) популяризації інструмента бандура та виконавстві шляхом створення власної Web-сторінки, реклами конференцій, фестивалів у мережі Інтернет;

4) в активізації на теренах зарубіжжя навчально-освітньої мережі навчання гри на бандурі (організація кобзарських курсів, аматорських колективів, видання репертуарних збірників);

5) в розширенні репертуарних меж виконавства бандуристів за рахунок співпраці з композитором Ю.Олійником.

Додаток

Вибраний концертний репертуар Ольги Герасименко-Олійник:

Твори для бандури соло

Й.С.Бах	Прелюдія До мажор Прелюдія-Фантазія до мінор Маленька прелюдія і фуга До мажор Маленька прелюдія і фуга соль мінор
Д.Букстехуде	Органна прелюдія і фуга ре мінор
Г.Ф.Гендель	Клавірна сюїта №7 соль мінор – Пасакалія Чакона ре мінор Чакона Соль мажор Пастораль
О.Герасименко	Фантазія Елегія Варіації “Стоїть гора високая” Варіації “Цвіте терен”
М.Глінка	Варіації на тему В.А.Моцарта Ноктюрн (“Розлука”)
Ф.Мендельсон	Пісні без слів (Соль мажор, Мі мажор)
Невідомий автор	Варіації на тему В.А.Моцарта
Д.Скарлатті	Соната №35 Соль мажор
П.Чайковський	Із циклу “Пори року” (“Баркарола”, “Осіньна пісня”)
С.Баїтан	Концертні варіації на тему “Йшли корови із діброви” Концертні варіації на тему “Пливе човен” Експромт Думка
Г.Гембера	Варіації на тему народної пісні “Марина” до мінор
М.Дремлюга	Соната №3 Сюїта №3 Прелюдія Ля мажор Адажіо
В.Зубицький	Концертний триптих

М.Лисенко	Серенада Елегія
К.Мясков	Хвилина розпачу Концертний етюд Етюд-картина Прелюдія Скерцо
А.Муха	Варіації на тему "Взяв би я бандуру"
Ю.Олійник	Соната Рондо "Українське різдво" Елегія

Твори для бандури з оркестром (фортепіано)

А.Вівальді	Концерт Соль мажор Концерт ля мінор Концерт Мі мажор "Весна" із циклу "Пори року"
Г.Ф.Гендель	Концерт Сі бемоль мажор
Д.Бортнянський	Концерт Ре мажор
К.Діттесдорф	Концерт
М.Дремлюга	Концерт Поема-рапсодія
А.Коломієць	Українська соната
К.Мясков	Концертна фантазія "Ніч яка місячна" Концертна фантазія "Вечір надворі"
Ю.Олійник	Концерт №1 "Американський" Концерт №2 "Романтичний" Концерт №4 "Трипільський" Концерт №5 "Нове тисячоліття" Сюїта "Чотири подорожі в Україну"
М.Скорик	Листок до альбому

Дискографія Ольги Герасименко-Олійник

"Українська бандура в концерті" – Ольга Герасименко-Олійник – аудіо-касета (США, 1990):
Сторона А. Інструментальні твори (Й.Бах "Прелюдія", "Куранта", М.Дремлюга "Лірична пісня",
"Прелюдія", Л.Бетховен "Елізі", О.Герасименко "Прелюдія", Ж.Офенбах "Баркарола" та ін.).

Сторона Б. Народні та авторські українські пісні (В.Матюк "Родимий краю", О.Білаш "На Чорно-
биль журавлі летіли", народні "Зелений дубочку", "Ой зірву я з рожі квітку", на сл. Т.Шевченка "Така її
доля" та ін.).

"Три "О" (Оля, Оксана, Оля) зі Львова" – Ольга Герасимко, Оксана Герасименко, Ольга Войнович
– аудіо-касета (США, 1991): українські народні та авторські пісні (В.Івасюк "Калина приморожена",
"Шумить пшениця", О.Білаш "Над прозорою криницею", А.Пашкевич "Гуси летіли", обр. С.Людкевича
"В калиновім лісі", обр. Є.Козака "Наша Анничка", обр. І.Майчика "То не я калину ламала" та ін.).

"Співають Львів'янки" – Ольга Герасименко, Ольга Войтович, Христина Залуцька – аудіо-касета і
CD (США, 1991): українські народні та авторські пісні (В.Івасюк "Калина приморожена", Ю.Ланюк "Де
ти, пташино", О.Зуєв "Безсмертник", "Та ти гадаш, мій Андрійку", "Іванку, Іванку" та ін.).

"Три концерти Ю.Олійника для бандури та симфонічного оркестру" – Ольга Герасименко-Олійник
– CD (США, 1999): Концерт №1 "Американський", Концерт №2 "Романтичний", Концерт №4 "Три-
пільський".

"На Різдво Христове" – Ольга, Оксана Герасименко та інструментальний ансамбль – аудіо-касета
та CD (США, 1999): колядки та щедрівки ("На небі зірка", "Три славні царі", "Дивная новина", "Чудесна
зірка", "В Галицькій землі", "Возвеселімся" та ін.).

"Українська бандура в концерті" – Ольга Герасименко-Олійник – CD (США, 1999): К.Діттесдорф
"Концерт", Д.Бортнянський "Концерт", Невідомий автор "Варіації на тему В.Моцарта", О.Герасименко
"Елегія", Ю.Олійник "Токата", сюїта "Чотири подорожі на Україну", М.Скорик "Листок до альбому".

"Львівські музики" – Ольга Герасименко-Олійник (бандура, вокал, клавіші), Вадим Гелетюк (сак-
софон, клавіші), Юрій Кулій (вокал, бас-гітара, бандура), Юрій Курганський (гітара, вокал, ритм-гітара)
– CD (США, 2006): популярні українські народні та авторські пісні ("Рідна мати моя", "Моя Україно",
"Мамина черешня", "За нашим столом", "Ой там на горі", "Зоряні побачення" та ін.).

Видання та упорядкування Ольги Герасименко-Олійник:

1. Співають "Львів'янки" (Пісні та твори для тріо та ансамблів бандуристок). – Сакраменто, 1993.
2. Диво-Струни: Пісні українських композиторів для ансамблів та тріо бандуристок. – Сакраменто, 1997.
3. Пісні українських композиторів для тріо та ансамблів бандуристок. – Сакраменто, 2000.

4. Пісні на свята (авторські твори для дитячих ансамблів бандуристів). – Сакраменто, 2000.
 5. Українські релігійні пісні для дітей. – Сакраменто, 2001.
 6. Українські колядки (для бандуристів-початківців). – Сакраменто, 2001.
 7. Збірник п'єс та народних мелодій для бандуристів-початківців №1. – Сакраменто, 2001.
 8. Збірник п'єс та народних мелодій для бандуристів-початківців №2. – Сакраменто, 2001.
 - Комп'ютерний набір та редагування творів
 9. Оксана Герасименко. Осінні сни (Ліричні п'єси для бандури №1). – США: YVO Prod., 1991; переклад. – Львів, 2001. – 40 с.
 10. Оксана Герасименко. На крилах мрій (Ліричні п'єси для бандури №2). – США: YVO Prod., 1997; переклад. – Львів, 2001. – 38 с.
 11. Оксана Герасименко. Народи мені, дівчино, сина (пісні на слова українських поетів). – США: YVO Prod., 1996. – 16 с.
 12. Оксана Герасименко. Концертні варіації для бандури і фортепіано США: YVO Prod., 1996. – 12 с.
 13. Оксана Герасименко. Українські колядки (для бандурних ансамблів). – США: YVO Prod., 1999; переклад. – Львів, 2001. – 42 с.
 14. Юрій Олійник. Твори для бандури. – Львів, 2001.
 15. Юрій Олійник. Чотири подорожі в Україну // Бандура.
 16. Юрій Олійник. Концерт для бандури з оркестром №1 (партитура і партія). – 1999–2003.
 17. Юрій Олійник. Концерт для бандури з оркестром №2 (партитура і партія). – 1999–2003.
 18. Юрій Олійник. Концерт для бандури з оркестром №3 (партитура і партія). – 1999–2003.
 19. Юрій Олійник. Концерт для бандури з оркестром №4 (партитура і партія). – 1999–2003.
 20. Юрій Олійник. Концерт для бандури з оркестром №5 (партитура і партія). – 2007–2008.
1. Герасименко О. Фольклорні джерела музичної мови бандурних концертів Юрія Олійника / Оксана Герасименко // Народознавчі зошити. – 2004. – №1–2.
 2. Герасименко О. Автобіографія [Рукопис] / Оксана Герасименко.
 3. Герасименко О. Деякі особливості створення репертуару для наших ансамблів бандуристів / Ольга Герасименко // Бандура. – 1989. – № 29–30.
 4. Герасименко-Олійник О. Звернення до читачів / Ольга Герасименко-Олійник // Бандура. – 2000. – №71–72.
 5. Дума Л. Творчий вечір Ю.Олійника у Львові / Л.Дума // Бандура. – 1996. – №55–56. – С.26–27.
 6. Дутчак В. Бандурна творчість Юрія Олійника / Віолетта Дутчак // Бандура. – 2001. – №76. – С.17–23.
 7. Дутчак В. Герасименко-Олійник Ольга / Віолета Дутчак // Енциклопедія Сучасної України. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. – Т.5. – С.538.
 8. Дутчак В. Музика для бандури композиторів українського зарубіжжя : жанрово-стильова еволюція / Віолетта Дутчак // Матеріали до українського мистецтвознавства : збірник наукових праць (на пошану А.І.Мухи). – В.3. – К., 2003. – С.12–18.
 9. Дутчак В. Спадкоємність виконавських традицій у бандурному мистецтві діаспори / Віолетта Дутчак // Виконавське музикознавство. Науковий вісник НМАУ ім. П.Чайковського. – В.47, Кн.11. – К., 2005. – С.119–129.
 10. Дутчак В. Творчість для бандури Юрія Олійника / Віолетта Дутчак // Вісник державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – К. : ДАКККіМ, 2002. – №4. – С.83–88.
 11. Дутчак В. Часопис “Бандура” (Нью-Йорк). 20 років у річчизі розвою кобзарського мистецтва / Віолетта Дутчак // Мистецтвознавчі записки. – В.1(2). – К., 2002. – С.34–41.
 12. Кияновська Л. Лицар бандури : до 80-річчя Василя Герасименка / Л.Кияновська. – Львів : ТеРус, 2007. – 60 с.
 13. Малявський Ю. Солодка мить визнання / Ю.Малявський // Вільна Україна (Львів). – 1981. – 17 лютого.
 14. Наклович О. Оля Герасименко-Олійник захоплює американських критиків і публіку грою на бандурі / О.Наклович // Бандура. – 1996. – №57–58. – С.44–45.
 15. Ресурси Інтернет // <http://home.att.net/~bandura.ca/Bandura-OlaH/1Page.html#HOME>.
 16. Ресурси Інтернет // BanduraFestival2000.html.
 17. Ресурси Інтернет // <http://bandura.net/index.html>.
 18. Члени редакційної колегії: Юрій Олійник // Бандура. – 1989. – №27–28. – С.34.
 19. Шмагало А. Бандура в рамках VI Міжнародного фестивалю музичного мистецтва “Віртуози” у Львові (травень, 1995 р.) / А.Шмагало // Бандура. – 1996. – №55–56. – С.31–32.
 20. Myrcalo O. Yurii Oliynyk's music featured in Lviv / O.Myrcalo // Bandura. – 1996. – №55–56. – P.58–59.

The creative development and achievements of the bandura player, cultural and public figure Olga Herasymenko-Olijnyk from the USA is analysed in the article. The Lviv bandura performance academic school regional traditions conservation peculiarities in diaspora are defined based on the example of her art, the player's Ukrainian toolbox popularization is underlined both with the new repertoire genre creation energization.

Key words: *Olga Herasymenko-Olijnyk, bandura art, players, immigration, Diaspora, Lviv academic bandura school.*